



Plameňáci: elegantní baletáci

(Týdeník televize: Elegantní baletáci – Eva Zelinková, Plameňák. Přepište dějiny! 11/21 – Tomáš Mrzena – upraveno)

Jsou to elegantní ptáci, kteří si žijí na vysoké noze. Jenže ty části, které vypadají jako kolena, jsou ve skutečnosti vyboulené kotníky. Kolena mají totiž přikrytá peřím. Ke zvláštnostem jejich těla patří i hadí krk se 17 obratli a s neúměrně velkým, téměř do pravého úhlu zahnutým zobákem s černou špičkou. Právě díky jeho tvaru plameňáci dokážou odškrábat bahno a vršit ho do kup potřebných na hnízda.

Hnízda ve tvaru malé sopky měří na výšku přes 30 cm a v průměru 40 cm. Tato velikost je ideální k tomu, aby vejce neodplavila voda. Při sezení na jednom vejci se partneři, jež dávají přednost životu v monogamních párech, střídají. Po zhruba 30 dnech se vylíhne mládě, které je zpočátku závislé na „kojení“. V zaživacím traktu obou rodičů se začne tvořit speciální tekutina bohatá na bílkoviny a tuky, kterou potomka vytrvale zásobují. Až po několika týdnech se mláděti zahne zprvu rovný zobák a vyvine se v něm důmyslný filtrační mechanismus. Mláďata chodí do „školek“, kde se hromadně učí létat, plavat a získávat potravu. Mláďata se rodí bílá, pak mají šedou barvu, růžový nádech získávají až kolem 3. roku života. Kůže a peří jim zrudnou díky karotenoidům, které jsou ve velkém množství obsaženy v potravě.

Plameňáci získávají potravu filtrováním vody s hlavou ve vertikální poloze. Jak to, že ze skloněného zobáku voda nevyteče? Vodu filtrují přes hustý systém lamel na okraji zobáku. Potrava ulpívá na jazyku, který je pokrytý speciálními trásnitými destičkami. Dále jim v tom pomáhají hlavně topořivá tělíska po stranách zobáku, která se po sklopení hlavy naplní krví a několikanásobně se zvětší. Tím měkké tkáně zobáku včetně jazyka ztuhnou, což jim umožňuje mnohem lépe zadržovat a filtrovat vodu. Za minutu ho dokážou naplnit a přecedit až dvacetkrát. V zobáku jim po přefiltrování zůstanou drobní bezobratlí živočichové, malí korýši,

„Zkoumavé čtení: systematické zavedení dílny čtení a oborového čtení do výuky na 2. st. základních škol /na víceletá gymnázia v ČR“, reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_076/0016346. Projekt je financován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání.



měkkýši, hmyz a také řasy. Aby jim skutečně nic neproklouzlo, nohama neustále víří bahno u dna. Tím, že má každý jedinec jinak dlouhý krk, loví v rozdílných hloubkách, takže si nekonkurují.

Pokud nejde zrovna o naplnění žaludku, plavou tito krasavci jen neradi. A to i přesto, že mají k plavání uzpůsobené 3 přední prsty, které propojuje plovací blána, což jim pohyb ve vodě usnadňuje. I tak se ale raději procházejí po mělčinách a dávají pozor, aby si nesmáčeli zdobné perí. Při odpočinku pak stojí na jedné noze s hlavou ukrytou pod křídlem.

O opravdový zážitek se ovšem postarají vždy, když se chystají vzlétnout, ať z vody nebo ze souše. Aby nabrali patřičnou rychlost, musí se nejprve rozběhnout. A pak se tihle obří ptáci objeví ve vzduchu sešikovaní ve formaci ve tvaru písmene V. Pokud říkáme, že jsou obří, tak proto, že dorůstají výšky 180 cm a rozpětí křídel mohou mít až 170 cm. Létají s dopředu nataženým krkem a nohama vytrčenýma dozadu za téměř neustálého mávání křídly. Naštěstí jim létání starosti nedělá, jelikož jsou díky dutým kostem poměrně lehcí (cca 3 kg).

Původně žili plameňáci jen u slaných jezer a v mělkých mořských zálivech. Časem se přizpůsobili i životu ve sladkovodních jezerech. Díky velmi silné kůži na tenkých nohách jim nevádí dlouhodobý pobyt ve slané či horké termální vodě. V mnohatisíkových hejnech pobývají v tropech, subtropích i mírném pásmu, kde nacházejí dostatek potravy, a hlavně klid ke hnízdění. Vyskytují se dokonce i v Andách v nadmořské výšce



až 4500 metrů u termálních jezer jejichž voda bývá teplá i přes 60 °C, a noční teploty vzduchu klesají pod bod mrazu. Nežijí jen ve východní Asii a v Austrálii. U nás je můžete vidět jenom v zoo. Mají dobře vyvinutý zrak, ale nemají téměř žádný čich. Komunikují kejháním. Před hnízděním částečně vypelichají a po odstavení mláďat přepeřují úplně, což znamená, že na nějaký čas vůbec nejsou schopni vzlétnout.

.....

.....

.....

.....

.....

ÚKOLY K TEXTU

1. V každém odstavci si vyznač klíčová slova a pak podle nich napiš shrnutí (1 nebo více vět)

2. Volné psaní.

1. *Piš po celou stanovenou dobu vše, co tě k tématu napadá.*
2. *Piš souvislý text (ne jednotlivá hesla nebo body).*
3. *Nevracej se k napsanému.*
4. *Nedbej na pravopis.*

Plameňáci: elegantní baletáři

.....

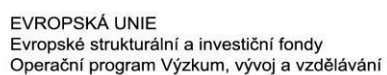
.....

.....

.....

.....

.....



„Zkoumavé čtení: systematické zavedení dílny čtení a oborového čtení do výuky na 2. st. základních škol /na víceletá gymnázia v ČR“, reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_076/0016346. Projekt je financován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání.